

VERSLAG: Extra bijeenkomsten

voorbereiding meerjarige subsidieregeling 2021-2024

Datum: vrijdag 24 mei 2019, 14.00 uur – 16.30 uur

Locatie: Humanity House, Den Haag

Hosts: Dennis Stam (adjunct-directeur), Marianne van de Velde (beleidsadviseur) en Dana Kibbelaar (subsidieconsulent)

Notulist: Lieke van Hoogenhuyze (subsidieconsulent)

Aanwezig:

Lindertje Mans (Firma Mes), Bart Kokx (St. Possibilize), Anne Maike Mertens en Floor Houwink ten Cate (St. Nineties Productions), Gable Roelofsen (Het Geluid Maastricht), Hannah Soepenbergh (Kameroperahuis Zwolle), Bas van Drooge (Cappella Amsterdam), Anne Schut-Douqué (Third Space – Lotte van den Berg), Harold Oddens (Hoogte80 Festival), Remco van Rijn (Het Nationale Theater), Terra de Groot (Theater WEI), Frédérique Chauvet (BarokOpera Amsterdam), Christiaan Mooij (Theater Babel Rotterdam)

Doel bijeenkomst:

Doel van de bijeenkomst is om met elkaar te onderzoeken hoe de meerjarige regeling er vanaf 2021 uit zou kunnen zien. Wij hopen zoveel mogelijk aan ideeën op te halen. Dat doen we aan de hand van een aantal vragen die gaan over voor wie de regeling bedoeld is, en hoe aanvragen beoordeeld zouden moeten worden. We streven naar gesprekken met een informeel en open karakter, die een basis kunnen vormen voor de uiteindelijke keuzes die het Fonds zal moeten maken bij het opstellen van de nieuwe regeling.

///

Inleiding

Dennis Stam heet de aanwezigen welkom. De groep bestaat uit zakelijk leiders, makers, dramaturgen, producenten en festivalorganisatoren die allen hebben laten weten mee te willen denken over de inrichting van meerjarige ondersteuning in de komende beleidsperiode 2021-2024. Een introductierondje leert dat de verwachtingen en insteek waarmee de aanwezigen aan tafel zitten, uiteenlopen. Ook de mate waarin zij al bekend zijn met het Fonds en de verschillende subsidieregelingen, varieert. Vele aanwezigen hebben in het verleden projectsubsidie ontvangen van het Fonds. Slechts één aanwezige vertegenwoordigt een organisatie die op dit moment meerjarige subsidie van het Fonds ontvangt. Een aantal partijen heeft in het verleden meerjarige subsidie van het Fonds ontvangen. Daarnaast zijn er partijen die nog geen relatie hebben met het Fonds. Eén ding hebben de aanwezigen echter gemeen: zij willen zich ten minste oriënteren op een aanvraag voor meerjarige ondersteuning.

Marianne van de Velde licht toe wat er tot nu toe al is gebeurd in voorbereiding op een nieuwe meerjarige regeling. De bijeenkomst vindt plaats nadat er al een aantal bijeenkomsten heeft plaatsgevonden met de zogeheten focusgroepen. Die bestaan grotendeels uit partijen die in de huidige periode meerjarige ondersteuning ontvangen. ([Klik hier voor de verslagen van die bijeenkomsten](#)). De uitkomsten van die gesprekken zijn gebruikt in het formuleren van de vragen voor vandaag. In juni organiseert het Fonds een drietal bijeenkomsten door het land, waar de uitgangspunten voor de nieuwe beleidsperiode worden gepresenteerd. Op dit moment valt daar nog niets over te zeggen: op 11 juni presenteert de Minister haar plannen.

Het wordt een gesprek aan de hand van vragen, bedoeld om de discussie richting te geven. Van de aanwezigen wordt gevraagd om ook echt stelling te nemen. Er wordt niet naar consensus gezocht. Juist daar waar de meningen uiteenlopen is het interessant om te horen welke verschillende ervaringen en verwachtingen er zijn.

VRAAG 1: Timing: Wanneer ben je er klaar voor om aan te vragen bij de meerjarige regeling van het Fonds Podiumkunsten?

Dennis Stam licht de vraag toe. Nog los van de verwachtingen van het Fonds bij meerjarige ondersteuning, wanneer komt het moment dat je klaar bent om aan te vragen? Op welk punt in je makerschap gebeurt dat? En welke organisatorische randvoorwaarden zijn hierbij van toepassing?

Er wordt stilgestaan bij de wijze waarop gezelschappen plannen maken voor de toekomst. In de ontwikkelfase van een gezelschap betreffen de plannen vaak afgebakende projecten. Deze plannen worden in relatief korte periode ontwikkeld en uitgevoerd. Als een gezelschap groeit, ontstaat ook de behoefte om voor een langere periode vooruit te plannen. Met projectsubsidie loop je dan tegen de grenzen aan. Dan blijkt het bijvoorbeeld risicovol om veel tijd en geld te investeren in projecten waarvoor de financiering nog niet rond is. In die zin is een gezelschap klaar voor meerjarige subsidie als het de artistieke ambitie heeft om langere lijnen te maken maar daarin tegen de praktische grenzen van de organisatie aan loopt.

Een meerjarige subsidie zou de mogelijkheid bieden om zowel zakelijk als artistiek te investeren in het maken van een professionaliseringsslag. Tegelijkertijd wordt er opgemerkt dat die slag eigenlijk al gemaakt moet worden om überhaupt voor subsidie in aanmerking te komen. De kans is anders immers groot dat een aanvraag wordt afgewezen omdat bepaalde elementen van de aanvraag onvoldoende zijn uitgewerkt. Het is in zekere zin een kip en ei kwestie.

Dat er een aanlooperperiode nodig is waarbij een instelling of maker veel (eigen) tijd investeert om voor meerjarige subsidie in aanmerking te komen, wordt door verschillende aanwezigen onderschreven. Alhoewel dit een risico met zich meedraagt, kan men wel begrip opbrengen voor deze situatie. Je moet immers ook al een stabiele organisatie zijn om de beschreven plannen waar te kunnen maken. Er wordt dan ook opgemerkt dat je klaar bent voor een meerjarige subsidie als je de stabiliteit hebt om de plannen in de aanvraag waar te maken.

Bij diverse aanwezige organisaties hebben subsidies op gemeentelijk of provinciaal niveau gezorgd voor de professionaliseringsslag. Door meerjarige lokale subsidies kan een organisatie investeren in een helder profiel, een artistieke handtekening, een karakteristieke werkwijze en/of een gezonde bedrijfsvoering.

Sommige aanwezigen constateren dat ze fondsen overvragen en daarom tegen de grenzen van het projectmatig werken aanlopen. Bij sommige fondsen mag je namelijk niet vaker dan eens of tweemaal per jaar subsidie ontvangen, terwijl er vaker subsidie nodig is om alle geambieerde plannen te realiseren.

De aanwezigen zijn het er over eens dat meerjarige subsidie een gezelschap de gelegenheid geeft een artistieke ontwikkeling door te maken door werkprocessen te verdiepen. Er wordt echter ook opgemerkt dat de voorwaarden en eisen voor meerjarige subsidie een beperking kunnen betekenen voor de manier waarop je je als gezelschap ontwikkelt. Verschillende aanwezigen onderschrijven deze gedachtegang omdat zij projecten ontwikkelen waarin artistieke innovatie en sociaal-maatschappelijke vraagstukken samenkomen. Als deze projecten bijvoorbeeld resulteren in publieksparticipatie, passen ze niet per se bij het Fonds. Tegelijkertijd ziet men in het veld wel vaker initiatieven die in deze tussengebieden bewegen.

Verschillende aanwezigen hebben in de stad en in de regio voor hen bijzondere initiatieven ontplooid op het gebied van diversiteit, inclusie en participatie die zonder landelijke ondersteuning ook lokaal dreigen te blijven. De kwaliteit van de projecten maakt dat deze wel nationale aandacht verdienen. Meerjarige subsidie van het Fonds zou dit mogelijk maken.

Meerjarige subsidie zou de aanwezige gezelschappen ruimte geven om naast reguliere voorstellingen ook andersoortige projecten en initiatieven te ontplooiën en in bredere zin na te denken over de impact van je aanwezigheid in de stad. Er wordt opgemerkt dat het een specifiek soort projecten is dat voor een productiesubsidie van het Fonds in aanmerking komt. Daardoor wordt binnen deze subsidieregeling niet altijd de diversiteit van het veld gevangen.

Er wordt de behoefte uitgesproken om de BIS en de meerjarige regeling van het Fonds meer op elkaar af te stemmen. Deze twee subsidiemogelijkheden moeten meer als communicerende vaten worden gezien en minder als gescheiden systemen. Na een talentontwikkelingstraject bij een BIS-instelling zouden regisseurs ook in aanmerking moeten kunnen komen voor meerjarige subsidie van het Fonds. En er zijn wellicht artistiek leiders die na een BIS-instelling liever een Fonds-gezelschap zouden willen leiden om zo weer meer de artistieke verdieping op te zoeken. Met andere woorden: er zijn op verschillende momenten in een makers carrière verschillende subsidiemogelijkheden die in de behoefte voorzien.

VRAAG 2: Hoe ga je om met de spanning tussen stabiliteit die meerjarige financiering je geeft, en de vrijheid die je zoekt?

Dennis Stam licht de vraag toe. De verwachtingen in prestaties en publiek kunnen haaks staan op je gevoel van vrijheid.

Onder verschillende aanwezigen wordt de wens uitgesproken dat de nieuwe meerjarige regeling meer ruimte zal geven voor artistiek onderzoek.

Ook hier wordt de vergelijking gemaakt met de BIS. Een instellingssubsidie zou wellicht zowel stabiliteit als vrijheid kunnen geven. Omdat het Fonds (momenteel) alleen activiteitsubsidies verstrekt staan er voor instellingen relatief hoge eisen tegenover het ontvangen van subsidie. Hierdoor ervaren instellingen weinig vrijheid en ruimte om onderzoek te doen.

Tegelijkertijd wordt er opgemerkt dat diverse door het Fonds gesubsidieerde instellingen wel degelijk activiteiten ontplooiën die niet of minder goed meetbaar zijn maar waarvan de impact wel groot is. In die zin zoeken de instellingen de ruimte wel op, ook in gesprek met het Fonds. Dit vinden de aanwezigen passen bij de opdracht van het Fonds, de instellingen die door het Fonds gesubsidieerd worden en de diversiteit van het podiumkunstenveld.

Ook in de uitvoering van de artistieke plannen zoeken instellingen ruimte en vrijheid. Soms heeft een artistiek proces ook consequenties voor de hoeveelheid bezoekers die je kunt bereiken en het speelcircuit. Er wordt de behoefte uitgesproken in een subsidieaanvraag artistiek beleid te schetsen en een bandbreedte van de output te geven zonder in specifieke details te treden.

Onder de aanwezigen wordt geschetst dat meerjarige subsidie meer continuïteit geeft. Door die continuïteit heeft een instelling de ruimte om op een flexibele manier in te spelen op vragen uit het veld. Gezelschappen zouden voorstellingen zo gemakkelijker kunnen hernemen of zelfs op het repertoire kunnen houden.

VRAAG 3: Hoe wil je dat het Fonds naar je kijkt: puur naar wat je artistiek/inhoudelijk gezien maakt, of ook naar de andere dingen die je doet?

Dennis Stam licht de vraag toe. Het gaat er hier om of de artistieke kwaliteit van je voorstellingen altijd leidend moet zijn, of dat een commissie breder moet kijken naar alle functies die je vervult. Educatie, talentontwikkeling, maatschappelijke betrokkenheid, economische impact en nog veel meer andere zaken zijn voorbeelden van die functies.

Er wordt opgemerkt dat instellingen moeten worden beoordeeld op het artistieke profiel. Alle functies houden verband met de artistieke inhoud van het gezelschap en het bijbehorende profiel.

Uiteindelijk hebben verschillende gezelschappen verschillende functies in het veld. Sommige instellingen willen alleen worden beoordeeld op de kwaliteit van hun voorstellingen terwijl andere instellingen bijvoorbeeld ook educatie als speerpunt hebben. In dat geval zou het ook daarop beoordeeld moeten worden.

De term artistieke ontwikkeling doet zijn intrede in het gesprek. Deze term is breder dan alleen de kwaliteit van de voorstellingen en doet daarmee wellicht meer recht aan de inspanningen van de verschillende instellingen.

Verder wordt er geopperd dat impact wellicht een interessant (nieuw) criterium is omdat in deze term de artistieke inspanningen en het publieksbereik samenkomen. Het zou wellicht wenselijk zijn dat de impact van de instelling of van de activiteiten van een instelling worden meegewogen in het beoordelen van een subsidieaanvraag. Alhoewel de artistieke kwaliteit en de artistieke ontwikkeling voor vele aanwezigen het belangrijkste criterium zou moeten zijn, wordt ook opgemerkt dat veel instellingen momenteel bezig zijn met impact. Misschien zou het Fonds moeten meebewegen met deze ontwikkeling.

Wederom wordt de diversiteit van de activiteiten van instellingen ter sprake gebracht. Sommige instellingen ontwikkelen projecten die zich bewegen op het breukvlak van kunst, het maatschappelijke domein en de NGO. Deze projecten passen bij een fluïde maatschappij. Tegelijkertijd is het voor deze projecten ook complexer om de artistieke kwaliteit los van andere criteria te beoordelen.

Uiteindelijk onderkent men dat het voor het Fonds complex is om uiteenlopende instellingen met uiteenlopende artistieke visies en profielen te beoordelen. Het is ook de uitdaging en de verantwoordelijkheid van de aanvrager om in een subsidieaanvraag een kader te scheppen waarmee de adviescommissie naar deze aanvraag zou moeten kijken. Met andere woorden: met welke bril zou de adviescommissie deze aanvraag moeten beoordelen?

Alhoewel de activiteiten van instellingen vaak uiteenlopend zijn en meer behelzen dan alleen het spelen van voorstellingen, wordt ook benoemd dat de voorstelling de meest voor de hand liggende link is tussen makers en publiek. In die zin is het ook logisch om voorstellingen als voornaamste subsidie-eis te gebruiken. Ook hier wordt de keerzijde van deze systematiek blootgelegd. Makers bereiken hun publiek wellicht ook middels gesprekken, podcasts, of op andere manieren. Het is volgens de aanwezigen opvallend dat binnen de huidige meerjarige regeling deze activiteiten niet direct subsidiabel zijn, terwijl deze activiteiten voor makers misschien niet zo verschillend zijn van het ontwikkelen van voorstellingen en voorstellingsconcepten.

Het Fonds sluit de bijeenkomst af en dankt iedereen voor het prettige en constructieve gesprek.